Lausunto 7.10.2026

DKIR /607/00.05.00/2026

Asia HE 152/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys perustuu kirkolliskokouksen toukokuussa 2025 hyväksymään ehdotukseen. Kirkkohallitus pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä hallituksen esityksen mukaisena.

Esityksen tavoitteena on ottaa seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa käyttöön sähköinen äänioikeusrekisteri. Uudistus yksinkertaistaisi ja nopeuttaisi vaalien toimittamista, vähentäisi manuaalista työtä ja siitä aiheutuvia virheitä sekä yhdenmukaistaisi kirkollisten vaalien menettelyjä yleisissä vaaleissa sovellettavien menettelyjen kanssa. Äänioikeusrekisteri tehostaisi erityisesti ennakkoäänestystä, ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastamista ja äänioikeuden käyttämistä koskevien merkintöjen tekemistä. Kirkkohallitus yhtyy hallituksen esityksen arvioon siitä, että sähköinen äänioikeusrekisteri parantaa vaalimenettelyn sujuvuutta ja luotettavuutta.

Uudistuksella on erityistä merkitystä ennakkoäänestyksessä. Sähköisestä rekisteristä voidaan tulostaa äänestäjän lähetekirje valmiine tietoineen, jolloin käsin kirjoittamisen tarve vähenee. Samalla vähenevät virheellisten tai puutteellisten tietojen aiheuttamat ongelmat. Myös ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen nopeutuu, kun äänioikeuden käyttämistä koskevat tiedot voidaan merkitä rekisteriin jo ennakkoäänestyksen yhteydessä.

Uudistus mahdollistaa lisäksi äänioikeusrekisterin tietojen ajantasaisuuden nykyistä paremman ylläpitämisen. Kirkkohallitus voisi tehdä rekisteriin itseoikaisuja esimerkiksi silloin, kun rekisteriin merkitty henkilö on kuollut, eronnut kirkosta tai liittynyt kirkon jäseneksi rekisterin perustamisen jälkeen. Tavoitteena on, että vaalien toimittamisen perusteena ovat mahdollisimman oikeat ja ajantasaiset tiedot.

SUOMEN EV.LUT. KIRKKO
EV.LUTH. KYRKAN I FINLAND

Lausunto 7.10.2026

DKIR /607/00.05.00/2026

Äänioikeusrekisteriin sisältyvä tieto henkilön kuulumisesta evankelis-luterilaiseen kirkkoon on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, jäljempänä tietosuoja-asetus, 9 artiklassa tarkoitettu erityiseen henkilötietoryhmään kuuluva tieto. Tämän vuoksi henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta, käyttötarkoitus ja suojatoimet on arvioitava erityisen huolellisesti.

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely on sallittua muun muassa uskonnollisen, voittoa tavoittelemattoman yhteisön laillisen toiminnan yhteydessä asianmukaisin suojatoimin. Edellytyksenä on, että käsittely koskee yhteisön jäseniä, entisiä jäseniä tai henkilöitä, joilla on yhteisöön sen tarkoituksiin liittyviä säännöllisiä yhteyksiä, eikä henkilötietoja luovuteta yhteisön ulkopuolelle ilman rekisteröidyn suostumusta.

Seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa on kysymys kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä säädetyistä vaaleista ja siten uskonnollisen yhteisön lakisääteisestä ja laillisesta toiminnasta. Henkilötietojen käsittely kohdistuu kirkon jäseniin, ja äänioikeusrekisteri muodostetaan nimenomaan kirkollisten vaalien toimittamista varten.

Kirkolliset vaalit ovat keskeinen osa kirkon demokraattista järjestelmää. Vaalien toimittaminen on tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettua uskonnollisen yhteisön laillista toimintaa. Ehdotukseen sisältyvä seurakunnan jäsenten mahdollisuus tarkastaa, ketkä on merkitty äänioikeutetuiksi, on yhteisön sisäistä vaalimenettelyn valvontaa.

Hallituksen esityksen mukaan seurakunnan jäsenellä olisi oikeus tutustua äänioikeusrekisteriin henkilötunnuksia lukuun ottamatta sinä rajattuna aikana, jolloin rekisteri pidetään tarkastusta varten nähtävänä.

Vaalien yleisen luotettavuuden kannalta on keskeistä, että äänioikeusrekisterin tiedot ovat seurakunnan jäsenten tarkastettavissa vaalilain sääntelyä vastaavalla tavalla. Vastaavaa mahdollisuutta ei ole nykyisessä kirkkolaissa rajattu koskemaan vain henkilön omia tietoja. Seurakunnan jäsenten tulee kirkon demokraattisen järjestelmän toimivuuden vuoksi voida valvoa, ketkä on merkitty äänioikeutetuiksi kirkollisissa vaaleissa.

SUOMEN EV.LUT. KIRKKO
EV.LUTH. KYRKAN I FINLAND

Tarkastusoikeudessa on kyse ajallisesti, henkilöllisesti ja asiallisesti rajatusta järjestelystä. Esitykseen sisältyy lisäksi useita henkilötietojen suojaa vahvistavia suojatoimia.

Kirkkohallitus pitää hallituksen esitystä perusteltuna ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä esitetyssä muodossa.

Noora Allenius

kirkkoneuvos